

N:o 131.

Ank. till Riksd. kansli den 8 maj 1908, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af mark från förra militiebostället Viken n:o 2 i Jämtlands län.

(I. A.)

Uti en den 24 april innevarande år till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling öfverlämnad proposition (n:o 196) har Kungl. Maj:t, under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva,

dels att ett å en af kommissionslandtmätaren Oscar Hadders år 1908 upprättad karta med gredelin färg utmärkt område om 1 hektar 7 ar måtte från förra ryttmästarbostället 1 mantal Viken n:o 2 i Brunflo socken af Jämtlands län i vederbörlig ordning afskiljas och till aktiebolaget Gusta stenhuggeri försäljas mot en köpeskillning, som skulle bestämmas af tre gode män, af hvilka hvardera parten skulle utse en samt domaren i orten den tredje, och under villkor i öfrigt,

att köpeskillingen icke finge bestämmas till lägre belopp än 500 kronor och skulle å tid, som Kungl. Maj:ts befallningshafvande bestämde, af bolaget till ränteriet i länet inbetalas,

att området finge af bolaget tillträdas vid utgången af nu löpande arrendeperiod den 14 mars 1915 eller dessförinnan å tid, hvarom bolaget kunde med vederbörande arrendator öfverenskomma,

att bolaget skulle uppsätta och för framtiden underhålla stängsel mot kronans mark, samt

att bolaget ensamt skulle vidkännas de med områdets afskiljande samt med köp och lagfart därå förenade kostnader;

dels ock att de genom områdets försäljning inflytande medel skulle, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark.

I detta ärende har departementschefen till berörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»Uti en till domänstyrelsen inkommen ansökning har aktiebolaget Gusta stenluggeri i Östersund anhållit att få inköpa eller för en tid af 50 år arrendera ett å en ansökningen bifogad, af kommissionslandtmätaren Oscar Hadders år 1908 upprättad karta med gredelin färg utmärkt område om 1 hektar 7 ar af förra ryttmästarbostället 1 mantal Viken n:o 2 i Brunflo socken af Jämtlands län.

Till stöd för sin framställning har bolaget anfört följande.

Bolaget, som vore ägare af stora och värdefulla kalkstensbrott, belägna i Gusta by i nämnda socken på ett afstånd af ungefär 1,5 kilometer från Brunflo järnvägsstation, hade för afsikt att anlägga fabrik för försågning och annan förädling af kalkstenen. Fabriken borde lämpligen förläggas vid stranden af Storsjön nedom järnvägsstationen, hvarest emellertid de för fabriken tjänliga strandområdena disponerades af kronan såsom ägare af förenämnda egendom. Då den tilltänkta fabriksanläggningen med all säkerhet skulle blifva af stor betydelse icke blott för orten utan jämväl med hänsyn därtill att en för byggnadsändamål synnerligen värdefull och för sin framstående kvalitet äfven i Tyskland, dit export fortginge, uppskattad stenart kunde efter lämplig förädling vinna ökad afsättning, föreställde sig bolaget, att staten skulle hafva det intresse för tillkomsten af fabriken, att staten genom upplåtelse af för densamma erforderlig mark från berörda kronoegendom möjliggjorde fabriksanläggningen.

Med underdånig skrifvelse den 6 nästlidna mars har domänstyrelsen underställt ansökningen Eders Kungl. Maj:ts pröfning och därvid öfverlämnat ett af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet afgifvet utlåtande i ärendet samt yttranden från egendomens arrendator C. Åhrberg, sökandebolaget samt vederbörande domänintendent.

Af handlingarna i ärendet inhämtas följande.

Ifrågavarande jordområde är beläget invid stranden af Storsjön och utgöres enligt förberörda karta åtecknad beskrifning af mycket

stenbunden, delvis sidländ och sumpig, med löfbuskar beväxt hagmark, hvilken icke lämpar sig för odling eller lämnar afsevärd afkastning af bete eller skog. Kronoegendomens hela ägovidd innefattar enligt af förste landtmätaren A. O. Gislén den 17 februari 1908 utfärdadt arealbevis en areal af 257 hektar 46,2 ar, hvaraf 61 hektar 56,7 ar inrösningsjord.

Ifrågavarande egendom är för närvarande utarrenderad för tiden till den 14 mars 1915, och har bolaget redan med arrendatorn, C. Åhrberg, aftalat om nyttjanderätt till området under återstående arrendetiden mot en ersättning tid Åhrberg af 50 kronor om året.

Åhrberg har beträffande bolagets begäran att med äganderätt få förvärfva ifrågavarande jordområde förklarat sig hafva så mycket mindre att erinra däremot, som just den arrenderade egendomen måste tillföras afsevärda fördelar genom tillkomsten af en fabriksanläggning på dess område, hvarförutom orten och kommunen i dess helhet komme att hafva förmån däraf; och har arrendatorn yrkat, att till honom måtte på en gång vid tillträdet erläggas den fordrade arrendeafgiften eller 50 kronor för år räknadt för den tid, hans arrende varar.

Bolaget har i köpeskillning för området erbjudit ett belopp af 500 kronor samt förklarat sig villigt att, i händelse bolaget medgäfves köpa området, lämna arrendatorn 400 kronor i afträde.

Af domänintendenten har framhållits, dels att någon olägenhet för kronan icke kunde uppstå genom den ifrågasatta försäljningen, synnerligast som dessutom på båda sidor om den del, som skulle afsöndras, funnes egendomen tillhörande mark, som sträckte sig ned till Storsjöns strand, dels ock att området vore otjänligt för odling och för öfrigt lämnade ringa afkastning; och har domänintendenten, då den erbjudna köpeskillingen fullt motsvarade värdet å området, tillstyrkt detsamma försäljning till bolaget.

Med afseende å arealen af ifrågavarande kronoegendoms inrösningsjord har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett afsöndring af området kunna utan olägenhet för stamhemmanets brukande äga rum samt vidare anfört följande.

Den stenindustri, som af bolaget idkades inom Brunflo socken, hade fortgått endast några år, men enligt hvad Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande inhämtat, hade densamma redan antagit en rätt betydande omfattning samt lämnade för närvarande sysselsättning åt i medeltal omkring 21 arbetare. Det borde därför ligga i såväl ortens som det allmännas intresse, att bolaget bereddes möjlighet att vidare utveckla sin verksamhet, och då bolaget för sådant ändamål hade för

afsikt att på ifrågakomna område uppföra en fabrik för försågning och annan förädling af kalksten, syntes det Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som om området helst borde upplåtas med full äganderätt, i synnerhet som det kunde ifrågasättas, huruvida dess utarrendering på så lång tid som 50 år läte förena sig med bestämmelserna i nådiga kungörelsen angående förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner den 10 november 1882. På grund häraf och då den af bolaget erbjudna köpeskillingen syntes fullt motsvara jordens värde, ansåge Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, att bolaget borde beredas tillfälle att genom köp under hand förvärfva området, under förutsättning att bolaget erlade en köpeskillning af minst 500 kronor.

För egen del har domänstyrelsen i likhet med Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkt, att området måtte med äganderätt upplåtas till bolaget.»

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts för-
varande proposition.

Stockholm den 8 maj 1908.

På statsutskottets vägnar:

P. PEHRSON.
